Topeliuksen satuja:

V.

Kirkko-kukko

ja

Höyhenluodot.

Suomennos.

[C. A. Grönberg]

Pori,
O. Palander'in kirjapaino, 1870.

Näytetty; Carl Joh. Palmroth.

Esimaine

kaikille hupaisien satujen armaitsioille.*)

Olipa kerran akka, aiwan wanha,
Kuin asui pienoisessa tuwassansa,
Ja talwen kylmilläki ahkeranna
Hän unpuneena polki rukkiansa.

Niin siewästi ei kehrätä ken tainnut,
Kun iltaisina wanhus kuutamolla;
Niin lemmessä, ei ken ole hawainnut,
Kun perehensä illan nuotiolla.

Ja kukaan ei niin tainnut kertoella
Wäestä wuorissa ja kallioissa;
Ja menninkäisistä kun tanhuella
Haluiwat kentähällä kuutamoissa;

Ja metsänmörköistä tapiolassa;
Messästäjästä yöllä kauhiasta;
Ja lemminkäistä lähde-laksolassa;
Lohikäärmeestä, aarteen wartiasta;

Ja jättien linnoista tuntureilla;
Ja wankituista siellä neitosista.
Niin kuten Ahti laulaa iltasilla,
Ja lemmot liehun ales taiwahista;

Ja kuinka Nukku-Matti lewittääpi
Wuoteelle pehmiälle ruusujansa,

*) Suomennettu Z. Topelius'sen «Sagor. Första Samlingen,» alussa löytywän runoelman mukaan.

Ja kun ne siewät unet lenteleepi
Lapsien luokse heidän nukkuisſansa;

Ja kuinka Luoja suopi Enkelinsä
Maailman harhateillä johtajaksi,
Ett' niille kun ei waiwu himoihinsa
Ei mikään täällä muuttuisi pahaksi.

Nämätpä tiesi wanhus, ja me pienet
Kuulustelimme warsin kummastellen
Siis satujansa, kuten kukat hienot
Metsissä puiden suhinata kuullen.

Jo aikoja on kulunenna siitä
Ja kuullut olen monet waiheet wainen;
Waan kerronpa nyt mitkä muistan niitä,
Ja kertokaat paremmin ne kun tainnee.

Kirkko-kukko.

Nyt alotamme kohta merkillistä satua, jonka woisi nimittää: "Lankeemus seuraa ylpeyttä;" mutta ajatelkoon kukin siitä mitä tahansa. Ylpeä saattaa ken hywänsä olla, ehk'ei waarain-matoa jalompi olisi; mitä sitten, kun ollaan kirkko-kukko!

Olihan kerran kirkko-kukko, joka istui warsin korkean kastarin huipussa. Mistä hän oli kotoperää ja kuten niin korkialle maailmassa oli koroittunut, sitäpä ei olekkaan juuri kewiä päätettää. Arwellaan hänen taattonsa ei tawallisen kukon olleenkaan, waan erään kirwesmiehen, joka puusta saattoi weistää liehu-kotkia ja lohikäärmeitä, ja siispä luullaan weistäjän muodostaneen kukon pölkystä ja wipuneen hänen köysillä yles toornille, koska hän oliki niin laiska kun pölkky, eikä saattanut opetella lentämään. Kukatiesi ei asia niin ollutkaan; kaiketi oli kukko muinoin esikukkona waltawan naisruhtinaan kantelettareen kanahuoneessa ja nosti ylpeän luontonsa kehoitukseesta ehkä kapinan hallitsiatansa wastaan, josta rankaistukseksi

kaiketi loihtimalla muutettiin puu-kukoksi ja kiini-naulittiin toornille. Sitä ei kukaan taida niin tarkasti tietää. Waan yhtäkaikki; siellä istui hän toornilla, kaikista korkiammalle kuin korkein katto ja korkein puu seitsemän penikulmaa ympärinsä. Ja niin korkialle hän istui, että koko maa altansa ei paljon riehtilä kyrsää suuremmalta näyttäynyt, ja ihmiset näkyiwät hänestä kuin kärpäiset kyrsällä. Hetkisen näki hän niitten hyöriwän, ja niin ajettiin ne taas pois sillä suurella kärpäis-siepolla.

Kirkko-kukko oli aiwan suuri. Hänellä oli korkia punaiseksi siwuttu harjus noukkansa ylitse, wiheriät lautaisen-kokoiset silmät ja aiwan lawia pyrstö. Mahaansa mahtui wähintäki kolme ruis-tynneriä, niin ahnas oli hän. Saattaneepa uskoa hänen wähän ylpeäksiki. Ollen niin suuri ja istuen niin korkialla, luuli hän ei koko maailmassa löytywänkään hänen korkuistansa herraa. Kaikki kukot owat pöyhkiöitä, jonka saattaa hawaita heidän käytöksistänsä, koska pöyhistelewät rikkaläjällä ja kuroittawat noukkaansa ilmoille, kuten haluisiwat kaikille sanoa: mikä hupelo sie oletkaan?

Mutta kirkko-kukko oli yksi pöyhkiämmistä. Saattaapa arwata tämmöisen ei hywällä päättywän. Moni suuriluuloinen kukko on

tullut päätänsä lyhemmäksi, koska isäntäwäkensä wieraspitoja owat hankkineet, ja siten on hän ilman pitempää tarinoimaa kynitty höyhenettömäksi, laskettu paistipataan ja syöty, kuten muutki kana-eläimet lakeen, kurkka-kaswien ja puolahillon kanssa.

Kaiketi tiesi kirkko-kukko ei olewansa kelwollinen teloitettawaksi ja syötäwäksi, ja tästä tuli hän wain entisestä pöyhkeämmäksi. Hänellä oli tapana, kuten maailmassa yleisestiki, kääntää pyrstönsä wihurin mukana. Saattoipa siis katsella ympärinsä kaikille ilma-aloille. Mutta minnekä tahansa tirkisteli suurilla wiheriöillä silmillänsä, ei kussaan maan päällä nähnyt hän wertaistansa. Hän luuli siis olewansa jotaki parempi kun muut, ja koko maailman tarwitsewan olla hänelle alamaisena. Silloin ajatteli hän itseksensä näin:

Olenpa juuri kukoista suurimpia, aiwan ylhäinen ja jalo kukko olen tosianki. Wertaistani kukkojen seassa ei löydykkään. Olen todellinen kukko-itsewaltias maailmassa. Selwästi on hawaittawa, että kirkkoki on rakennettu juuri minua warten ja siksi että löytyisi korkiaan arwiooni werrattawa paikka ollakseni. Koskama istun korkiammalla kirkkotoornilla, mahtaneewat kai minua kunnioittaaki. Miksi muuten kokoontuisiwat ihmiset

kunaki sunnuntaina tästä ympäristöltä kirkkoon, joska ei saadaksensa minua warsin ihmetellä ja palwella? Niinpä tosi ainaki on, että suuri kukko olen, aiwan waltias kukko; korkiammasti ylhäinen kukko olen tosianki! Mutta ylhäisillä henkilöillä tulee myös usiasti päiwänsä pitkiksi, ja niinpä myös kirkko-kukolla. Lentää ei hän taitanut, työskennellä ei hän tahtonut ja syödä ei tarwinnut hänen. Mitä piti hänen tekemään? Ei paljon puuttunut, ett'ei hän wälistä wähän kun kateella katsellut rowastin kanoja, jotka wälistä hyppiwät aina tooruinki juurelle ja kuoputtiwat niin siewästi sonnassa jywän siitä, silloin toisen tällöin poimiessansa.

Eräänä päiwänä tapahtui, että munan waris sattui lentämään kirkoitse ja juuri läheltä kirkko-kukkoa, joka istui siinä niin pöyhkeänä ja totisena ja wihastui, että joku rohkeni lennellä melkein yhtä korkialle kun hänen halutti istua.

Kwa! kwa! — kirkui waris. — Mitästä kuului, kukkoseni?

Prr! — lausui kukko ja kierähti wihurissa ympärinsä, kääntäen pyrstönsä waresta kohden. — Arwelen, woisit minulle sanoa edes Teidän ylhäisyytenne.

Näetkö häntä! — wirkki wares. — Noh eikö Teidän ylhäisyytenne aika tuntunee pit-

kältä kaiken ikänne, kun työtönnä siinä yksinäisyydessä istutte? Eikö Teidän ylhäisyytenne haluaisi naimaan?

Naimaan! — pöyhisteli kirkko-kukko. — Mistä kohtaisin niin korkian ja ylhäisen kanan, että arwoani alentamatta saattaisin kosioita?

Teidän ylhäisyytenne puhun oikein, — wastaisi waris, — semmoista olisi työläs löytää, sillä en muista koskaan kuulleeni puhuttawan kirkko-kanoista. Mutta Teidän ylhäisyytenne mahtaisi kumminki työskennellä jotaki. Niin teen minä. Sillä huwittaa kukin aikaansa, ja mieli tulee siten iloiseksi ja rauhoitetuksi.

Työtä! — murisi kukko taasen ja katseli warista ylenkatseella. — Suuri ja ylhäinen kansa ei koskaan työtä tee. Ei se sopisi ollenkaan.

Hoo hoo! — arweli waris itseksensä lentäissänsä pois; — sinä herra kukkoni tirkistät ja tirkistät ympärisi, etkä tiedä kuitenkaan mitä maailmassa tapahtuu. Olenpa usiasti hawainnut korkia-arwoisilla ja ylhäisillä olewan enemmän työtä ja murhetta kuin alhaisille maan päälle. Mutta tuommoiset tyhmän-kopiat herraset, kun kirkko-kukko, luulewat ylhäisyyden näyttäywän siinä, ett'eiwät huoli wähänkään työnte'osta, waan is-

tuwat laiskana, saltiwat muiden itseänsä palwella ja pitäwät niin aikansa ikäwänä. Kirkko-kukosta näkyy tosiaanki, hänellä jo useampia satoja ikäwuosia olewan, ja hän ajattelee kai kuten moni hänen nuoruutensa ajallaki. Mutta nyt älytään paremmin kuin silloin, että kaikkein olentojen on työtä tekeminen ja oleminen ahkera, joska tahtowat onnellisina ja tytywäisinä elää. Tuota ei kukko kuitenkaan käsitä. Ollen niin läpitse laiskuri, lausuu hän: se ei ollenkaan sowi.

Ja niin oli todellaki. Kukko oli laiska ja ylpiä, siinä koko seikka. Monia satoja wuosia oli hän siten toornin huipulla istunut, mitäkään tekemätä; ei hän wiitsinyt edes laulaakaan. Tosin oli hän niin laiska läpikotansa, ett'ei paikastansa liikkunut kaikkina satalukuisina wuosina; saattaapa siten arwella laiskuutensa määrän. Olisi hän warsin raippa-saunan jo aikoja ansainnut. Mutta saadaanpa kuulla miten hänen käwi.

Muutamana kauniina päiwänä, koska kirkko-kukko tawallisunden mukaan istui ja katseli taiwaan sinertäwään awaruuteen ja näkyi hywinki miettiwältä, ehk'ei hän juuri mitäkään ajatellut, silloin näki hän ihmeeksensä suuren kansajoukon kokoontuneena kirkon ympärille. Mitähän tämä merkinnee? arweli hän: eihän tänäpänä sunnuntaikaan

ole. — Pian sai hän kuitenkin asiasta selwityksen.

Siellä oli toi mainio köydellä hyppiä Karamatti, joka köytensä kirkontoornin ja kellokastarin wälille oli pinkoittanut. Sillä nuoralla tanhusi wähä poika ja wielä ehkä wähempi tyttönen wastatusten ja tekiwät kummallisia mutkailuja. Ohoo, ajatteli kukko; eikö siinä muuta ollutkaan. Luulinpa niiden tyhmien ihmisien taas jotaki uutta juhlallisuutta kunniakseni wiettäwän.

Seikan näin ollessa, heitti Karamatti lentosuutelon kansalle, ja kapusi kun kissa kirkontoornia yleskäsin, sillä siellä löytyi rautapuikkoja wanhuudelta lyötynä seinään, yksi toisensa yläpuolla. Yles pitkin puikkoja kapusi nyt siis Karamatti aina korkiammalle ja korkiammalle, siksikuin ennätti kukon läheisölle. Ohoo! ajatteli kukko ja näyttäyi hirweän äkäiseltä.

Mutta Karamatti ei tuosta hämmästynyt waan, kuten siwallettu, oli hän yhdellä luikkauksella kukon selässä, asettui ratsastamaan ja huusi kaikin woiminsa: hei, laukkaa heponi! hei, laukkaa!

Woidaanpa uskoa, että kukko silloin aukasi silmänsä ja hawaitsi itsensä hirweästi halwennetuksi, kussa hän istui pöyhkeänä, eikä luullut ketäkään maailmassa wertaisek-

sensa. Ja nyt istui siellä poikanulikka ratsastamalla seläsänsä huutaen: laukkaa heponi! hei, laukkaa!

Ensin wuotteli kukko, että koko kirkon piti raunioksi mullistumaan tämmöisestä hänen arwionsa ylenkatseesta. Mutta kirkko seisoi ainaki seisomistansa, ja nyt alkoi kukko nöyrytettynä käännellä ja häilyä kulleki ilmataholle. Mitästä muuta taisi hän tehdä? Olihan ollut niin laiska, ett'ei opetteleinut koskaan lentämään eikä laulamaan; siksi sai hän tytyä ylpeytensä nöyrytykseen, koska kansasto alhaalla huusi: ompa toi oikein hupaista ja naurattawaa, ja arweliwat tuon warsinki suotuisaksi Karamatille ratsastaa kirkko-kukolla. Niinpä käy useinki tässä maailmassa: koska joku on laiska ja pöyhkiä, tulee wiimein Karamatti hänellä ratsastamaan, kuten kirkko-kukollaki ratsasti. Ole wakuutettu siitä.

Mutta kirkko-kukko ei tässä juuri paljon wiisastunut. Siellä istui hän waan toorninhuipulla ajastajan toisen jälkeen; yksi suku toisensa perästä weisasi wirsiänsä Jumalan kunniaksi kirkossa toornin alla ja eliwät aikansa, muuttaen sitten hautaansa, ja uusia ihmisiä tuli siaan ja weisasiwat samoja wanhoja wirsiä samassa wanhassa kirkossa. Mutta kukko istui aina wain yhtä laiskana ja

pöyhkeänä toornillansa, wuotellen, että wiimeiseltä joku erinomainen onni häntä kohteliſi hänen ſuuren ylhäiſyytensä tähden. Kukatieſi toiwoi hän että, ſiellä kun istui, kullataiſin kerran kirkkaimmalla kullalla aurinkon wertaiſena loistamaan, eli wuotti hän, että joku päiwä kaiketi julistettaiſiin koko maan Suuri-ſultaani-kukokſi. Niin, ken ſaattaa tuon tarkasti tietää? Hän wuotteli ja wuotteli, waan koskaan ei tahtonut toi ſuuri onni lähestyä.

Kuin kauwan hän nyt wuotti, niin tuli hän kuitenki wiimeiſeltä aiwan wanhaksi ja lahonneeksi, jotta yksi puunpala toiſensa jälestä putoiſi hänestä, wihurin pauhatessa. Muutamana päiwänä oli myrsky niitä rajumpia. Eräs tuuliainen kiiätti wihassa yli kirkon, puhalti pois koko kirkko-kukon toornin huipulta ja lennätti hänen ilmoitse järwen laineille. Siellä sai kukko nyt, pyöräpäiſenä kun oli tältä kamottawalta matkalta, wielä wiimeiſen kerran katua kunnottomuuttansa lennossa ja laulussa. Sillä oliſiko hän niitä taitanut, ei ſuinkaan järwehen oliſi tarwinnut waipua, waan ſen ſiaan ſaattanut lentää kaupunnin neuwostuwan katolle ja laskeutua ſinne laulamaan, jotta neuwoskunta ja koko kaupunki oliſiwat kummastuneet. Mutta nyt joutui hän järween ja hei-

tettiin aalloilta sinne ja tänne, jotta hau'it ja ahweneet kummastuneena katselit häntä, ihmetellen mikä merikummitus olikaan. Wiimeiseltä työnsiwät laineet hänen rannalle, ja sinne jäiki hän makaamaan.

Rannalla oli wähä tupanen, ja siinä asui wanha akka, jolla oli kaksi lasta, poika ja tyttö. Ja lapset rakentiwat kerran rannalle wähäisiä sulkuja, kuten kammioita kaloille, jotka sinne uisiwat sisälle ja ulos. Mennessänsä wähän ulommaksi etsimään sopiwia kiwiä, löysiwät lapset wanhan kirkko-kukko-rukkasen, ja silloin oli hän aiwan surkuteltawa nähdä. Aallot oliwat maalauksen hänestä yltenään li'ottaneet, ja hän oli kiwissä kohlinut itsensä pyrstöttömäksi ja noukattomaksi. Silloin sanoiwat lapset: mikästä nyt hätänä? Äiti walittaa aina wariksien ja warpuisien wahinkoittawan hernekäynnöksiä. Mutta tästä saammeki warsin oiwan wariksen pel'ätyksen. Tule, ottakaamme köysi ja wetäkäämme tämä suuri kummitus hernemaahan.

Ja niin asetettiin kirkko-kukko wanhoilla päiwillänsä wariksien pel'ätykseksi hernemaahan, sen siaan kuin toiwoi kullattawansa ja julistettawansa koko maailman suuri-sultaanikukoksi. Niin tapahtui, että waris, joka kukon hywinä päiwinä oli häntä kutsunut:

Teidän ylhäisyytenne, tuli eräänä päiwänä lentäen sinne, pitääksensä hywän kestin hernemaalla. Hui — niin näki hän pel'ätyksen ja lenti kun henkensä edestä. Mutta pakotessansa sattui hän katsahtamaan taaksensa ja tunsi wanhan tuttawansa. Kwa, kwa! — huusi waris niin korkiasti, että kaikki warikset tienoolla sen kuuliwat. — Näetkö, kun Teidän ylhäisyytenne on kummituksena warikselle. Niin ainaki, lankeemus seuraa ylpeyttä.

Mutta eräs wanha kaarne, joka siinä lähellä istui seipään nenässä, torui warista ja sanoi: olkoonpa niin, että kukko on ollut pöyhkeä ja laiska, ja että hänelle siis pahoin on käynyt. Mutta nyt on hän wanha ja onneton, ja wanhaa waiwasta älköön koskaan soimattako. Kukaan ei tiedä kuinka hänen saattaa käydä, itsensä kerran wanhaksi elettyänsä.

Tämän kaiken kuuli kirkko-kukko. Mutta hän ei saattanut wastata sanakaan: häneltä puuttui noukka.

Höyhen-luodot.

Kaukana Pohjanlahden awaralla selänneellä, melkein Suomen ja Ruotsin rajawedessä, löytyy muutamia wähäisiä wiheriöitsewiä luotoja, jotka Höyhen-luodoiksi kutsutaan. Oi, kuinka ihanata niissä on! Koskaan ei keskellä eksyttäwää merta, kussa aallot huoneiden korkuisina häilywät ja suuret laiwat syysöinä pohjattomaan perikatoon waipuwat, koskaan ei luultaisi, että niin raittiit, iloiset, wiheriöitsewät luodot siellä wäsyneelle purjehtialle tarjoisi ystäwällisen satamansa rauhallisuutta. Siellä ei mikään myrsky pauhaa, ei yksikään aalto lainehdi, eikä ainoakaan kalasääski korota kamottawaa kirkuansa waahtowien kuohujen päällitse. Kaikessa henkitsee siellä sanomaton rauha ja suloinen lepo. Wihuri lepää, laineet nukahtawat, linnut laulawat hiljaan, wain hiljaan, ja kuutama leikitsee kultakellertäwällä loisteellansa, hywältä hajaawaisten kukkien ja tuoksuwien hedelmäpuiden ylitse, jotka hiljai-

sesti tuuwitetaan ilta-tuulen wienolta henkähdykseltä.

Ah, sille joka wähäisessä purressansa taistelee lainehissa elämän-merellä, sille on ainakin hywää ja hupaista wiimein saada lewätä, niin armahalla ja suotuisella rannalla, kun Höyhen-luodot. Mutta monta, aiwain monta etsiwät niitä turhaan, ne häilytetään yötä ja päiwää waltawan meren aalloissa, ja Höyhen-luotoja eiwät löydä milloinkaan. Ja sanken usiat antaisiwat epäilemätä kultansa ja kalliimmatki tawaransa maailmassa, joska ne retkellänsä elämän-korwen kautta kohtelisiwat, ja kuitenkin waipuwat ne hänen edestänsä sywälle, aiwan sywälle meren laineihin.

Sillä nämät Höyhen-luodot owat peräti eriskummaisia ja salaisia. Niin wakaa ja tiedokasta perämiestä ei löydy ollenkaan, ehkä maailman ympäri olisi purjehtinut, että hän, keskellä waloisaa päiwää, koska aurinko loistaa ja ihmiset ja eläimet työskentelewät täydessä woimassansa, saattaisi löytää Höyhen-luotoja. Waan onko hän wäsynyt työstä ja walwonnasta, rukoileeko hän iltarukouksensa hartaasti ja laskeun hiljaisuudessa lepäämän purtensa pohjalle, antaen hiljaisen wirran wiedä sitä kunne tahansa, silloin tulee hän näihin luotoihin warsin

wakaasti, ikäskun kompassin ja merikartan johdolla purjehtisi. Sillä Höyhenluotoihin johdattaa ainoasti kolme tutkimatointa kulkujuowaa, joita ei millään kartalla löydy kuwattuna, ja ne kutsutaan: "Ahkeruuden kanawa," "Terweyden raitis lahdeke" ja "Hywän omantunnon lewollinen satama."

Saatat arwella tämän seikan yliluonnollisekſi, ja kaiketi luulet näitä luontoja ei löytywän ollenkaan. Kysy kaikilta hywiltä lapsilta: kyllä ne Höyhenluodot warmaan tuntewat. Mutta turhaa ollenee niitä kartoilla etsiä. Mahdotointa on ollut Höyhenluotojen tilaa määritä, koska niiden seikka on kuten muinaisen Gottlannin saaren; joka aamu kukon ensierää laulaessa, waipuwat ne kaiken jalon suloutensa keralla ales meren suunnattomaan sywyyteen, ja kunaki iltana, koska warjot pitkiksi wenywät ja tähdet alkawat kiilostamaan taiwaan awaralla kannella, nousewat ne taas wiheriöitsewänä sywyydestä. Silloin uiskentelewat ne, kewiöinä kun untuwat ja höyhenet meren sinertäwällä selällä ja siitä on niillä nimensäki, joska ei jostaki muusta syystä.

Näissä ihanissa luodoissa ja siellä sywimmän metsän keskuudessa, kussa yleensä on niin hiljaista, pyhää, salaista ja suloista, löytyy luola, rakettu simpukoista ja koristettu

kaikella mannermaan koreudella, kaikella taiwahan sulondella ja kaikilla suunnattoman meren rikkauksilla. Siellä kiiltäwät sinertäwimmät ilman tähtiset, siellä loistawat kalliimmat kiwet kun Eikyhtissä Sennarin wuorilla. Astimia myöten kuuluimmista merikoralleista alesastutaan perlemori-saleihin, kussa kullalla silatut seinukset kuwastelewat hopialta hohtawaan laattiaan ja kattoon kirkkahimmasta kristallista. Tuhannesti tuhansia kalliita helmiä löytyy kuten lukematoin paljous pienoisia akkunaruutuja kultaseinuksiin sowitettuina ja säkenöisewiä timantteja rippun kuten walon-leimuja kristalli-katon korkeudesta. Kaikki kesän armahimmat kukkaset lewittäwät näissä saleissa lempiöimpää hywää hajuansa. Hiljainen tointuma, lewollinen rauha waltaa kaikkia niiden hajaawaisuutta henkittäwiä. Mutta wäkewämmin kaikista kukkaisista hajahtaa unikukka eli walmu. Hän ei kaswa täällä, kuten tuolla kedoilla kukkapalstoissansa, niin pöyhkeänä ja tyhmänä kauniilla ruumiilla ja tyhmällä sieluulla, waan hänen tummanpunertawasta ja mustankellertäwästä kukkaruunustansa sewii uneksuttawa ja juowuttawa, mutta hieno ja suloinen höyry, makiampi kuin makiain hunaja, lawialle ympäri luotojen.

Monia satalukuja, jaa lukemattomia sa-

leja löytyy tässä ihanassa luolassa. Kaikki owat ne korkioita, loistawia ja waloisia, mutta niiden walo ei ole kuten päiwän walkonen loistama, waan kuten tähtien walo ja kuutama yöllä kauniiden järwien ylitse. Siksipä, koska täydestä läpikuultawasta aurinkonloisteesta tullaan sinne, luullaan ensiksi, että samotaan warjojen ja hämärien eriskummaiseen maailmaan. Mutta pian hawaitaan kuinka kaikki esineet siellä kiiltäwät omituisessa loisteessa, koskaan hämmentämätä silmiämme. Siinä lempiässä walossa hawaitaan kewiästi monet rakastettawat ystäwät, kaikki armaat ja hywät muinaiset tuttawamme.

Siellä tulewat parahimmat ystäwäsi sinua wastaan-ottamaan, juurikun kotonansa siellä olisiwat; ne ottawat sinun helmoihinsa ja pyytäwät sinun olemaan terwetultuna. Niinpä, ehkä ne kaukana maailman äärissä eläisiwät, sinusta lawioilta mailta ja meriltä eroitettuna; jaa joskapa ne olisiwatki nukkuneet i'ankaikkiseen rauhaan ja sinä olisit itkenyt kunnimmat kyyneleesi wiheriöitsewälle kummulle heidän hautansa päällä, niin tulewat ne kuitenkin näissä saleissa luokseesi, ja owat niin iloisia ja ystäwällisiä, kuten mikään haikeus teitä ei koskaan olisi toisistanne eroittanut. Sinä tartut heitä kätehen ja arwelet

kuten kaikki olisi entisellänsä. Silloin leikitsette muinaiset leikkinne uudellensa; muinaisen komean pallisi, jonka sait piskuisena ollessasi ja joka aikoja sitten on kadonnut, Jumala tiesi mihinkä, sen saat taasen, ja hän lentää kun ennenki, eikä yksikään palli maailmassa lennä kun hän. Ja entinen, armas nukkeesi, joka aikoja sitten kadotti jalkansa, päänsä ja kätensä; ja maalattu puuhepose, jonka muinen sait joululahjaksi, waan joku sittemmin katkaisi kaikki neljä jalkaansa, ja kaunis kuwa-kirjasi, jonka pikku sisareesi kerran poissa olessasi paloitteli; ja kelkkasi raudoitetulla anturoilla, joka kiiätti kaikkien muiden kelkkojen ohitse ja josta surit niin paljon, koska hän sinulta warastettiin; kaikki, kaikki on sinulla taas käsilläsi, juuri samassa kunnossa kuin muinoinki: nukkeesi on puhdas ja siisti ensimäisessä uudessa puwussansa; hewoisellasi on kaikki neljä jalkaansa kohdallansa; kuwakirjasi on ehiä kuten ennenki ilman tahrauksia ja wariksen warpaita, ja kelkkasi on jälellä, kuten koskaan ei poissa olisi ollutkaan. Onpa se warsin hupaista.

Nyt haluat leikitä. Mutta olet kuten wähän unelias. Lempiä tuulen henki rientää kukkien ylitse ja laulaa muinaisen kehtolaulusi, jonka kuulit aiwan piskuisna ollessasi. Kaukainen urkujen- ja kanteleiden soitanto

sekoittaa ihania ääniänsä tuulen suhinaan, ja sinä kuulet, etkä kuule kuitenkaan mitään; se on niin merkillisen suloista!

Luuletpa ensin, kaikki ne suunnattomat korkiat ja loistawat salit läpitse samottuasi, että yksi sali on toisensa kaltainen. Kaikkialla näet kultaa ja hopiaa, tähtiä ja timanttia, kukkia ja koralleja. Itse ruusuwuotehetki, jotka kussaki salissa owat hopialaattialle lewitettyinä wäsyneiden wähäisien lapsien lepositaksi, owat melkein yksi toisensa moisia: muutamat suuria, muutamat pieniä, mutta kaikki punaisia, hywältähajaawaisia, orjantappuroista wapaita, pehmosia ja suloisia päälle lewätäkse.

Katsoessa enempi saleissa ympärilläsi kaikkia mitä siellä löytynee, näet niiden olewan peräti erinlaatuisia toisiinsa werrattuna. Eiwät ne kuitenkaan ole siten asetettuna, että köyhät asuisiwat halwemmasti, kun rikkaat ja ylhäiset. Ei suinkaan. Mutta kaikki saawat asua, kuten parhaimmin haluawat. Mies, joka päiwän pitkän työskenteli auransa ääressä eli ammatti-huoneessa; poika, joka wäsyksiin juoksi pallin eli konkarin perässä, löytäwät Höyhenluotojen kullatuissa saleissa peräti erinmoisen asunnon, kun tyttö, joka tanhusi kaiken yön, eli äiti, joka yöt päiwiksensä tuuwitteli sairasta lastansa. Kaik-

ki woiwat täällä niin hywin, kuin sydämensä halajaminen koskaan toiwoa saattaa; mutta silloin on ymmärettäwä, että niiden on oikiata tietä Höyhenluotoihin samottawa pitkin ahkeruuden kanawaa, terweyden lahdeketta ja hywän omantunnon satamaa.

Sanomattoman hupaista ja ajattelemattoman suloista on kaikki Höyhenluodoilla.

Waan ei kaukana niistä löytyy Ohdakesaaret. Sinne joutuu moni joka pitää epäwakaista suuntaa ja jota laiskuus, sairaus eli paha omatunto waiwaawat. Myös sielläki löytyy luola, ulkonä'öltä warsin Höyhenluotojen kaltainen ja moni pettyyki siis usiasti, luullen oikian sataman saawuttaneensa. Mutta warsin erinäistä on siellä kuitenkin. Ohdakesaarilla tullaan niljakasta käytäwää myöten wuoren sisälle suuriin saleihin, jotka kowaan louheikoiseen kallioon owat hakattuina. Turhaan etsit siellä sitä kauneutta, jaloutta ja hupaisuutta, joka wiehoittaa silmiä Höyhenluodoilla. Liukkaita ja kosteoita seinuksia pitkin, jotka paksulta homeelta owat peitetyt, matelee ilkiöitä hämähäkkejä, joidenka werkot, kuten warjostimet, rippuwat pisaroitsewasta kadosta: Päällä on niin kauhistawaa ja synkiätä. Ainoasti wälistä loistaa täällä salama, joka waalean kellertewällä loisteellansa walaisee pimeyttä ja

joka yhtä pikaisesti sammuu taasen. Salaman walaistessa etsii matkustaja turhaan ystäwällistä lepostaa. Hän luulee hawainneensa ruusulehtisiä wuoteita, mutta tuskin on nihin lewolle laskenut, ennenkuin pistellään orjantappureilta ja poltetaan nokkoisilta. Hän luulee näkewänsä timattien loisteen, mutta ne owat tiikerien silmät, jotka häntä kurkistellen piilewät pimeässä? Hän luulee kuulewansa purojen juoksun ja lintujen wisertämän, mutta ne owat ainoasti käärmeiden suhinaa ja ahnaiden hiirien winkunaa kostean kiwilaattian louheikossa ja koloissa. Silloin heittäyy hän kauhistuksella yles lyhykäisestä unekkimastansa. Hän kahmii ympärinsä yön synkiöiden esineitten, ja hänen edellänsä käy paha omatunto tulikekäleellä kirjoittaen pimiöille seinille hänen edellisen elämänsä-erhetykset ja rikokset.

Niin ihanat ja suotuisat kuin Höyhenluodot owat, niin rumat ja kauhistawat owat Ohdakesaaret. Luolien edessä siellä istuu noita-akka lawiassa kauriinnahkaisessa nutussa ja waanii kaikkia purjehtioita, jotka ohitse matkailewat, joska satunnaisesti ehkä saisi jonkun niistä kynsinsä. Ja koska hän anastaa jonkun, johdattaa hän hänen nihin tukahuttawaisin luolihin ja laskee lyijyä hänen silmälaudoillensa ja lyijyä hänen sydämellensä.

Silloin nukkuu hän; mutta toi suuri lyijymöhkäle makaa hänen rinnoillansa, ja noitaakka pusertelee häntä ja heittäy hänen päällensä ja kiskoo pitkillä kynsillänsä naarmuja hänen käsiwarsiinsa. Tämä ei ole ollenkaan hupaista.

Noita-akan nimi on kaikilta tunnettu; häntä kutsutaan: Syöjätär Mara'ksi.

Paljon ystäwällisemmin wastaan-otetaan Höyhenluodoilla. Siellä istuu wanha, sanken wanha ukko luolan suulla; hän on niin wanha, että esi-isämme Aatami kutsui häntä sedäksi. Pitkä walkonen parta rippuu hänen laihtuneelta leu'altansa; se on niin pitkä, niin pitkä, että hän saattaisi sitä jaloillansa tallata. Ympäri kupeitansa on hänellä wyö punaisesta sametista, ja hänen pitkä takkinsa, hänen sinertäwät sukkansa ja keltaiset kenkänsä owat kaikin pehmeimmästä untuwasta tehtynä. Koska hän kuroittaa kätensä, on se hienointa puuwillaa pehmiämpi, ja koska hän sormillansa pyyhkii silmilautojasi, tulewat ne niin suloisen raskaaksi. Mitäkään niin hienoa, wiehottawaa ei ole kuulla, kun hänen äänensä, koska hän puiden hiljaisessa suhinassa eli mehiläisien surinassa laulaa wähäisiä hywiä lapsia nukkumaan, ja niin lempiät owat silmänsä, että pelkurimmat pienet tyttöiset kernaasti hiipiwät rinnoillensa ja nojauwat päänsä hänen hywään, ys-

täwälliseen ja sulkku-pehmoseen helmoihinsa. Hänen nimensä on wähimmiltäki lapsilta tunnettu. Muilla kielillä on hänellä omat nimensä, mutta Suomen piskaiset lapset kutsuwat häntä: Nukku-Matiksi.

Hänpä se on, joka waristaa hiekkaa lapsien silmiin ja maalaa heidän poskillensa punertawimpia ruusuja. Hänpä se on, joka wiekottaa pojat kiskottelemaan koulussa ja tytöt haukottelemaan umpelunsa ääressä. Jaa, hän tulee kutsumata usiasti komioimpiinki saleihin, kussa oppineet tohtorit waittelewat latinan kielin ja wiisahat neuwosmiehet miettiwät kaupunnin eduista; ja kohta tuntewat nämät hywät herrat kummallisen taipumuksen lewätäkse puolipäiwäsen päälle. Akat kirkossa owat pahassa pulassa Nukku-Matista, ne nuokkuwat ja nuokkuwat, ja heidän korwissansa surisee prr prr, papin parhaallansa saarnatessa. Semmoinen ei ole warsin oikein Nukku-Matilta tehty, ja eiwät useat ole niin leikillisiä, wanhoiksi jouduttuansa. Mutta kuinka hywä hän muuten on, tietää se parahin, joka kerran Höyhen-luodoilla on käynyt. Hän johdattaa wieraansa ihanimpiin ja loistawimpiin saleihin luolassa, si'oittaa niille suloisimmat wuoteet walkoisista lemmenkukista ja lähettää armaimmat unensa niiden ympärillä liehakoitsemaan.

Unet? Tunnetko niitä? Kuka ei tuntisi unia? Koska ihmisen silmät waipuwat nukkumaan ja sielun siiwet tointuwat ja ulkonainen maailma haihtuu silmistämme, silloin kutsuu Nukku-Matti palweluhenkensä niistä himiöistä luolista esille ja antaa niiden liehakoida tuhansilla kuwauksilla. Ne pukeuwat tuhansiin muotoin ja osoittelewat ihmisien elämää, samaten kun papukaija osoittelee ihmisien puheita. Ne kantawat sinun yhdessä silmänräpäyksessä sataki penikulmaa täältä ja wiewät sinun taas takaisin, ikäskun semmoinen matka ei mitään erinomainen oliskaan. Ne lupaawat sinulle, mitä wain parhaimmin mielit, ja sinä olet niin iloinen, niin iloinen, mutta seuraawana hetkenä olet taas kaikki unohtanut. Ne leikitsewät warjokuwauksia edessäsi, ja luultesi olet itse heidän seurassansa; ne leikitsewät sokkoa kerallasi ja koskaan et heitä käsitä. Ne ennustawat usiasti wastaisia tapauksiasi; ja tapahtuuko se, niin se tapahtuu, waan ellei se tapahdu, niin eipä se tapahdukkaan mitä ennustiwat. Unet owat epäwakaiset kun wirta.

Ohdakesaarilla asuu wain pahoja unia; se rukkanen wain kun heidän kynsiinsä joutuu. Ne johdattawat hänen korkialle yles jyrkälle katolle, ja päästäwät hänen sieltä putoamaan; ja hän ei putoakkaan, ehkä hän

luulee putoawansa. Toisella erällä saltiwat ne hänen käydä pimiää tietä ja kohdata roswon; eli härsyttäwät ne hänen päällensä ärjywän här'än ja ilkiän kahlekoiran. Roswo ei tee pahaa, härkä ei saata puskeaa, koira ei taida purra, waan siltä se ainaki näyttäikse. Sepä on warsin hullua. Ja niin tulee Syöjätär Mara ja pusertelee, kuten jo tiedät. Älä matkusta koskaan Ohdakesaarille.

Siellä loistaa monia kirjoituksia Höyhenluotojen luolan kultaisilla seinillä, ja sillä, kun on aikaa lukea niitä, hänellä ei koskaan ole puutetta kauniista saduista. Wahinko wain, että niin harwoin siksi on aikaa, sillä ne liehakoitsewat unet owat yhäti käsillä seiniä puhdistamassa pehmiällä tomutusharjallansa, ja silloin lakaistaan nämät loistawat kirjoitukset pois.

Tunsinpa ennen wähän poikaisen; hän yöpyi joka ilta Nukku-Matin luonna Höyhenluodoilla ja taisi sen merkillisen keinon pyydystää unia. Hän kokoisi niitä ruusulankaseen werkkoon ja sulki ne sitten unikukista walmistettuin häkkeihin. Siksi oli hänellä tilaisuus kultaisia kirjoituksia lukea, ja koska hän ne lukenut oli, päästi hän taas unet unikukkahäkeistä irrallensa. Niin taisi hän monta satua, ja yhden niistä tahdon ensitilaisuudessa kertoa sinulle, joska haluat kuulla satua: "Mahonki lippaasta."